

TÜRKİYE

KAPSAYICI FİNANSMANA ERİŞİM PROJESİ (P163225)

'FİNAL'

ÇEVRESEL VE SOSYAL YÖNETİM ÇERÇEVESİ

**TÜRKİYE SİNAİ KALKINMA BANKASI
INDUSTRIAL DEVELOPMENT BANK OF TURKEY**

Tarih: 6 Mart 2018

ÇEVRESEL DEĞERLENDİRME VE SOSYAL YÖNETİM DÜZENLEMELERİ

A. Arka Plan

1. Proje, eşit büyüklükte toptan ve doğrudan kredilendirme bileşenlerine bölünecek olan 400 milyon dolarlık bir krediyle desteklenecektir. Türkiye Cumhuriyeti garantisi altında temin edilen krediye, kredi kullanan ve uygulayıcı kuruluşu olacak olan Türkiye Sınai Kalkınma Bankası (TSKB) aracılık edecektir. Finansal Aracı Kuruluş olarak TSKB, (i) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ'ler) ve Büyük İşletmelere (Bİ'ler) Dünya Bankası (DB) fonlarını kullanarak doğrudan kredi kullandıracığı, ve (ii) Katılımcı Finans Kuruluşları (KFK'ler) olarak tanımlanan katılımcı bankalara ve leasing şirketlerine DB fonlarını kullanarak fon sağlayacağı için projenin Çevresel Kategorisi FI'dır. KFK'ler da KOBİ'leri finanse edeceklerdir. KOBİ'ler/Bİ'ler projenin nihai faydalanıcıları olacaktır.

2. DB'nin kullandıracığı toplam fonun en az yüzde 60'ı KOBİ'lere ayrılacak, en fazla yüzde 40'ı ise Bİ'lere ayrılacaktır. Kaynakların iki hedef yararlanıcı grubu arasında dengeli bir şekilde dağıtılmasını sağlamak amacıyla, DB'nin kullandıracığı toplam fonun en az yüzde 30'u kadın kapsayıcı şirketlere, en az yüzde 30'u da daha az gelişmiş yörelerde faaliyet gösteren şirketlere tahsis edilecektir. Sektör kısıtlaması olmayacak olup, alt-finansmanın herhangi bir piyasa bozucu etki yaratmaması için piyasa koşullarında sağlanacaktır.

3. Bileşen 1 (200 milyon USD) kapsamında, TSKB fonları yetkili KFK'ler üzerinden uygun bulunan faydalanıcı KOBİ'lere aktarılacaktır. TSKB, KFK'leri Dünya Bankası ile mutabık kalınan kriterlere uygun olarak ve Dünya Bankasından itiraz gelmemesine bağlı olarak belirleyecektir. KFK'ler bankalar ve leasing şirketleri olabilir. Belirlenen KFK'ler da uygun bulunan faydalanıcı firmalara yatırım amaçlı ve işletme sermayesi olarak kullanılmak üzere alt-finansman sağlayacaktır. KOBİ'lere sağlanacak olan yatırım ve işletme sermayesi alt-finansmanı sırasıyla en az üç ve iki yıl vadeli olmak durumundadır. Tek bir KFK üzerinden azami 40 milyon USD kredi kullanılabilir. KFK'ler mutabık kalınan uygunluk kriterlerine göre belirlenecek alt-faydalanıcıların kredi riskini üstleneceklerdir. TSKB sadece KFK'lerle muhatap olacak olup, KFK'lere fon kullandırımından kaynaklanan kredi riskini üstlenecektir.

4. Bileşen 2 (200 milyon dolar) kapsamında, TSKB fonları doğrudan uygun bulunan faydalanıcı KOBİ'lere ve Bİ'lere kullandıracaktır. Bu bileşen kapsamında TSKB'nin doğrudan sağlayacağı finansman KFK'lerin toptan kredilendirme bileşeni altında sağlayacakları finansmandan daha odaklı olacak olup, bu durum ülkenin lider kalkınma bankası olarak TSKB'nin kendi deneyim ve kapasitesini yansıtacaktır. TSKB yararlanıcı kuruluşlara özellikle yatırım alt-finansmanı sağlayacak olup, doğrudan TSKB tarafından kullanılacak olan işletme sermayesi alt-finansmanı toplam bileşen tutarının yüzde 10'unu aşmayacaktır. Yatırım alt-finansmanının asgari vadesi dört yıl olacaktır.

5. Projenin planlanan kapsamına bağlı olarak etkin olan tek koruma politikası OP 4.01'dir (çevresel değerlendirme) ve proje çerçevesindeki yatırımlar proje uygulamaya koyuluncaya kadar tanımlanmayacağından, çevresel ve sosyal yönetim çerçevesi (ÇSYÇ) hazırlanmıştır. Bu ÇSYÇ, TSKB'nin uygulama kılavuzuna ve TSKB ve KFK'lerin aralarında yapacakları alt kredi sözleşmesine entegre edilecektir.

6. Alt faydalanıcıların ve onların alt-projelerinin çevreyle ilgili konularına alt finans çevre uygunluk değerlendirmeleriyle değinilecektir. Çevresel değerlendirmeleri hem Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (ÇŞB) Çevresel Değerlendirme Mevzuatına hem de DB Çevresel Değerlendirme (OP 4.01) ve Fiziksel/ Kültürel Varlık (OP 4.11) gerekliliklerine göre yürütülecektir.

7. Çevresel etki değerlendirmesi süreci teklif edilen alt-projelerin muhtemel olumlu ya da olumsuz etkilerini belirlemek; çevreye zarar verebilecek (örneğin inşaat ve azaltma önlemleriyle) olumsuz etkileri önlemek ya da en aza indirmek için alınacak önlemleri değerlendirmek ve alt-proje uygulamasının gözetimi ve denetimi amacıyla gerçekleştirilmektedir.

8. Kapsayıcı Finansmana Erişim Projesi kapsamındaki alt finansmanlar KFK'ler ve TSKB tarafından işbu bölümde tanımlanan süreçleri kapsayan çevresel ve sosyal değerlendirme sürecine tabi tutulmalıdır. Ancak, projenin başarılı bir şekilde gerçekleştirilmesinden TSKB sorumlu olacaktır. KFK'ler ve TSKB alt faydalanıcıların/alt-projelerin çevresel sınıflandırılmasından ve her alt finansman ve alt-proje teklifine çevresel etki değerlendirmesinin ve yerel mercilerden alınmış izin belgesinin dâhil edilmesini sağlamaktan sorumlu olacaktır.

9. İlk tarama adımı olarak, KFK'ler aşağıda verilen tipteki alt-proje tekliflerini işbu proje kapsamında UYGUNSUZ bularak reddetmelidir:

(a) Kategori A¹ projesiyse;

(b) alt-proje işbu doküman Ek 2 listesindeyse;

(c) alt-proje Barajların Güvenliği konusundaki DB politikasını (OP/BP 4.37) tetikliyorsa, yani proje bir barajın yapımı ya da rehabilitasyonu ile ilgiliyse ya da proje hedeflerine ulaşılması mevcut bir baraja bağlıysa;

(d) alt-proje Doğal Yaşam Alanları konusundaki DB politikasını (OP/BP 4.04) tetikliyorsa, yani projenin yeri doğal koruma alanındaysa ya da proje faaliyetleri doğal yaşam alanları (kritik ve kritik olmayan doğal yaşam alanları) üzerinde değişimlere neden olarsa;

(e) alt-proje Uluslararası Suyolları ile İlgili Projeler konusundaki DB politikasını (OP/BP 7.50) tetikliyorsa, yani yatırım uluslararası bir su yolundaki suyun OP/BP 7.50'de belirtildiği şekilde, kullanımını ya da kirlenmesini ya da kalitesini ya da miktarını başka bir şekilde etkiliyorsa². Türkiye'de uluslararası OLMAYAN (OP 7.50'yi tetiklemeden) su yolu olarak tanımlanmış olan su yolları şunlardır: Susurluk, Kuzey Ege, Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Batı Akdeniz, Antalya, Sakarya, Batı Karadeniz, Yeşilirmak, Kızılırmak, Konya Kapalı, Doğu Akdeniz, Seyhan, Ceyhan, Doğu Karadeniz, Burdur, Afyon, Orta Anadolu ve Van; ya da

¹ DB sınıflandırması Bölüm B'de tanımlanmıştır.

² Uluslararası su kütlesi şöyle tanımlanmıştır: (i) iki ya da daha çok devlet arasında sınır oluşturan nehir, kanal, göl ya da benzeri su kütlesi ya da iki ya da daha çok devlet arasında akan nehir ya da yüzey suyu kütlesi; (ii) bir su yolunun kolu olan akarsu ya da yüzey suyu kütlesi ve (iii) iki ya da daha çok devletle sınırlı ya da tek bir devlet içindeyse açık deniz ve diğer devletler arasında gerekli bir iletişim kanalı olarak bilinen koy, körfez, boğaz ya da kanal – ve bu sulara akan nehirler.

(f) alt-proje Zorunlu Yer Değiştirme konusundaki DB politikasını (OP/BP 4.12) tetikleyecek bir zorunlu arazi edinimi ya da ilgili zorunlu taşınma destekliyse.³

10. Alt-projelerin finansmanı için KFK'lere alt-proje sponsorları Türk Hükümeti'nden gerekli tüm çevre izinlerini ve çevre uygunluk belgelerini aldıktan sonra başvurulacağı dikkate alınmalıdır. Yatırımları içeren, Türk ÇED Mevzuatı Ek I kapsamına giren, alt-projeler için proje ÇED'inin onaylandığını gösteren ÇŞB(Çevre ve Şehircilik Bakanlığı)'nin "ÇED Pozitif Kararı" olmalıdır. Türk ÇED Mevzuatı Ek II kapsamına giren projeler için ilgili ÇŞB İl Müdürlüğü'nden "ÇED gerekli değildir" kararı alınmalıdır. Eğer proje "Ek Harici" bir projeyse Türk Mevzuatına göre herhangi bir uygunluk belgesine ihtiyaç yoktur..

11. Tüm Türk çevresel gerekliliklerin karşılandığı tespit edildikten ve uygunluk belgeleri alındıktan sonra, KFK'ler OP 4.01'ye göre projeyi DB sınıflandırmasına (Kategori A, B ya da C) göre taramalıdır. Bu taramadan sonra, eğer alt-proje DB kriterlerine göre Kategori A olarak sınıflandırılmışsa o zaman alt faydalanıcıya finansman için uygun olmadığı belirtilmelidir. Sadece Kategori B ya da Kategori C kapsamına giren projeler için işbu proje altında finansman sağlanabilir.

12. Kategori B olarak sınıflandırılan projeler için, projenin mahiyetine göre OP 4.01'e göre kısmi ÇED ya da Çevre Yönetim Planı (ÇYP) hazırlanması gerekebilir. Kategori B olarak sınıflandırılan alt-projeler için aşağıda belirtilen üç durumdan biri geçerli olacaktır:

(a) Eğer Kategori B alt-projesi Türk ÇED Mevzuatına göre EK I kapsamına giriyorsa, uygunluk için ÇŞB'ye Türkçe ÇED raporu gönderilmelidir. Söz konusu projeler için OP 4.01 kapsamında kısmi (Çevresel Değerlendirme)ÇD gerekmesi beklenir. KFK mevcut ÇED'i kontrol etmeli ve OP 4.01'e göre DB gerekliliklerini karşılayıp karşılamadığını ya da doldurulması gereken eksiklikler olup olmadığını belirlemez. Burada, gerçekleşmesi yüksek ihtimal olan eksikliklerin gerekli tüm hafifletme ve denetim önlemlerini açık ve somut bir şekilde özetleyen açık bir Çevre Yönetim Planı ve ÇED dokümanı üzerinde ilave halkın katılımı toplantısı ihtiyacı olabileceğine dikkat edilebilir. KFK'ler alt faydalanıcıları bu eksikliklerin mahiyetiyle ve DB gerekliliklerini karşılamak için hangi ilave çalışmaların gerekeceğiyle ilgili olarak bilgilendirecektir.

(b) Eğer B alt-projesi Türk ÇED Mevzuatına göre EK II kapsamına giriyorsa, uygunluk için ÇŞB'nin ilgili İl Müdürlüğü'ne ÇED yerine Proje Bilgi Dosyası (PBD) gönderilmelidir. Söz konusu projeler için OP 4.01 kapsamında Çevre Yönetim Planı (ÇYP) gerekmesi beklenir. Proje Bilgi Dosyası KFK tarafından incelenecek ve DB'nin ilave gereklilikleri belirlenecektir. Türk ÇED Mevzuatı Ek II projeleri için ÇŞB, ÇYP

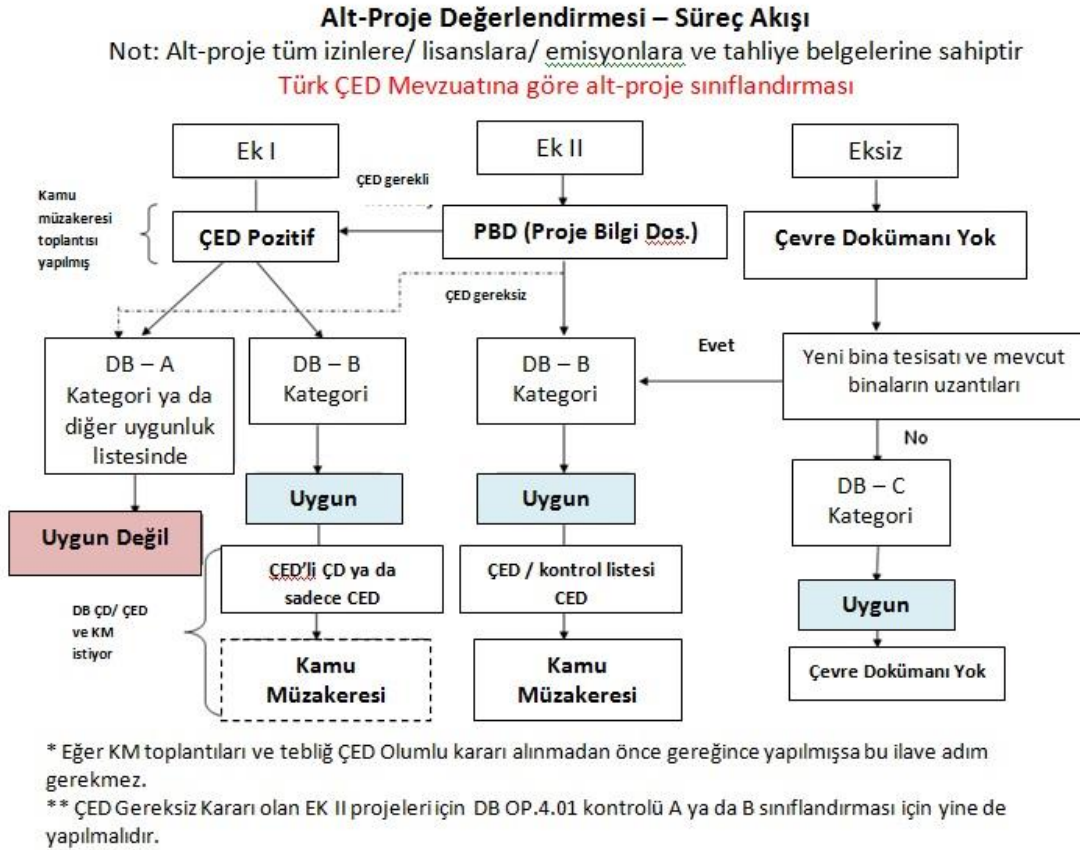
³ OP/BP 4.12 "Banka destekli yatırım projelerinden ve (a) (i) yer değiştirme ya da barınma kaybıyla; (ii) kazanç ya da kazanç erişim kaybıyla; ya da (iii) etkilenen kişi başka bir lokasyona taşınmak zorunda kalsın veya kalmayın, gelir kaynağı ya da geçim kaynağı kaybıyla sonuçlanan istisnalar; ya da (b) yeri değişen kişilerin geçim kaynakları üzerinde olumsuz etkiye neden olacak şekilde yasal olarak belirlenmiş parklara ve koruma alanlarına zorunlu erişim kısıtlamasından kaynaklanan doğrudan ekonomik ve sosyal etkileri" kapsar. Politika, "finans kaynağından bağımsız olarak zorunlu taşınmayla sonuçlanan (a) Banka destekli projeye doğrudan ve önemli ölçüde ilişkili olan, (b) proje dokümanlarında ortaysa koyulan hedeflerine ulaşmak için gerekli olan ve (c) projeye eşzamanlı olarak yürütülen ya da yürütülmesi planlanan tüm proje bileşenleri için geçerlidir." Son olarak, politika aynı zamanda alt-proje uygulamasından kısa süre önce ya da alt-projenin amaçları için gerçekleştirilen arazi istisnaları için geçerlidir.

ve halkın katılımı toplantısı istemediğinden bunların alt-proje sponsorları tarafından yerine getirilmesi gereken eksiklikler olarak tanımlanmaları beklenir.

(c) Eğer Kategori C alt-projesi Türk ÇED Mevzuatına göre ne Ek I ne de Ek II kapsamına girmiyorsa (yani “ÇED kapsam dışı” projesiyse) büyük olasılıkla mevcut çevresel dokümantasyon olmayacaktır. Yine, alt-proje sponsorunun DB gerekliliklerini karşılamak için basit bir ÇYP hazırlaması ve halkın katılımı toplantısı düzenlemesi gerekecektir.

13. Eğer alt-proje Kategori C olarak sınıflandırılmışsa, DB’ye ait OP 4.01 altında çevresel dokümantasyon gerekmeyecektir. Bu tür projelerin de Türk sistemine göre “ÇED kapsam dışı” projeleri olmaları dolayısıyla çevresel raporların hazırlanmamış olması beklenir (aşağıdaki şemaya bakınız).

Şema 1. Alt-Proje Değerlendirmesi – Süreç Akışı

14. Alt-projelerin çoğunun hâlihazırda mevcut ve çalışır durumda olan tesislerin genişletilmesini, modernizasyonunu ya da kapasite artışı kapsaması öngörülmektedir. Bu durumda çevresel tarama ve inceleme prosedürü yeni yatırıma odaklanacaktır. Türk ÇED mevzuatına göre kapasite artışı yeni yatırımla aynı şekilde işlem görür, böylece artan kapasitenin ölçeği yatırımın Ek I kapsamına mı yoksa Ek II kapsamına mı girdiğini belirler. Benzer şekilde, DB ÇED Kategorisini (A, B, ya da C) tayin etmek için yapılan tarama mevcut tesisten/ işlemden ziyade teklif edilen yeni

yatırıma odaklanacaktır. Ancak, KFK İzleme Formlarını kullanarak mevcut tesisin/ işlemin Türk çevresel mevzuatına uygun olduğunu ve gerekli tüm lisansları ve izinleri almış olduğunu tespit etmelidir (bakınız Ek I-a, ilk form).

15. En önemli konu KFK'lerin DB tarama kriterlerine göre yapacağı tam tarama olacaktır. Tarama süreci sırasında KFK'ler TSKB'den ve/veya DB'den tavsiye isteyebilir (bakınız Ek Ib, ikinci form).

16. Zorunlu Yer Değiştirme konusundaki DB politikasını (OP 4.12) tetikleyen projeler finansman için uygun değildir. Dolayısıyla, elde bulunan mevcut arazi parçaları üzerinde gerçekleştirilecek tüm inşaat işleri için bir yatırım taramasıyla lokasyonların hiç kimse tarafından ekonomik faaliyetler için işgal edilmiş olmadığını ya da kullanılmadığının teyit edilmesi gerekecektir. Yeni alınacak arazi üzerinde gerçekleştirilecek tüm inşaat işleri için bir yatırım taramasıyla 1) arazinin piyasada alan razı satan razı işlemiyle – satıcının satmayı reddetme ve fiyat üzerinde pazarlık etme hakkının olduğu işlem - alınmış olduğunu ve 2) lokasyonların hiç kimse tarafından ekonomik faaliyetler için işgal edilmiş olmadığını ya da kullanılmadığının teyit edilmesi gerekecektir. Arazi kullanımının gerektiği bu gibi projelerde, Zorunlu Yer Değiştirme durumu olmadığını ve Dünya Bankasının İşletme Kılavuzunun OP 4.12 maddesinin tetiklenmediğini doğrulamak için basit bir izleme formu (Ek 3 – Satın Alınan Arazi İzleme Formu) doldurulup dokümanite edilecektir. TSKB Satın Alınan Arazi İzleme Formunu kendi projeleri için dolduracak ve form ile bağlantılı gerekli belgeleri saklayacaktır. KFK'ler kendi alt-projeleri için kendi detaylı incelemelerini yapmaktan sorumlu olacaklardır. Onların da Satın Alınan Arazi İzleme Formu doldurmaları ve bununla ilgili gerekli belgeleri toplamaları gerekmektedir. Arazi satın alma ve/veya inşaat işlerinin olduğu her bir alt-finance başvuru paketinin ilgili alt-projelerinde bu doküman bulunacaktır. Uygulama döneminde, TSKB KFK'leri denetleyecek ve gerekirse izleme formunun doldurulması ve bununla bağlantılı belgelerle ilgili olarak eğitim programları düzenleyecektir.

17. Mevcut fabrika binalarının belli inşaat işleri potansiyel olarak tarihi bir bölgede olabileceğinden, bu yatırımlar için Bankanın Fiziksel Kültürel Kaynaklar hakkındaki koruma politikası (OPO/BP 4.11) geçerlidir. Kültürel miras da dahil, kültürel varlık konuları için, Türk yasalarının ve mevzuatlarının uygulanmasından yerel belediye sorumludur. Eğer alt-proje Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın envanterinde bulunan bir bölgede bulunuyorsa, hafifletme ve denetim önlemleri ÇED dokümanında detaylı olarak belirtilecektir. Buna ilave olarak, şans eseri bulunanlarla ilgili prosedürler inşaat sözleşmelerinin ekinde verilecek olan alt-proje ÇYP'lerinde detaylandırılmış olacaktır. Bu tür meselelerin değerlendirilmesi yüklenicinin şans eseri buluntuları arama ve çekişmeli lokasyondaki inşaat işinin derhal durdurma ve şans eseri buluntu olması halinde sorumlu makamları uyarma yükümlülüklerini kapsayan iş sözleşmelerinde belirtilmiş olacaktır. Kültürel varlıkların korunmasıyla ilgili ulusal mevzuatlar katı olduğundan, DB koruma politikalarından ilave gereklilikler çıkacağı beklenmemektedir.

18. Çevresel gereklilikler oluşturulduktan ve öneriler alt-projelerle birleştirildikten sonra, KFK teklif edilen alt finansman paketini değerlendirmeye alacaktır. KFK'ler her bir alt-proje başvurusu kategorisini belirlerken TSKB'ye danışacak, alt-projenin çevresel kategorisi ve arazi edinimi tarama forumunun kabulü konusunda uzlaşacaklardır. Alt-projenin uygunluğu ÇSYÇ ile uyumlu bir çevre koruma dokümantasyonu gerektirir. Düzenleyici kurumların oluşturduğu çevresel yükümlülüklerle ve DB koruma gerekliliklerine uyum KFK'ler tarafından izlenecektir.

B. Çevresel Değerlendirme Prosedürleri ve Tarama Kategorileri

Türk ÇED Mevzuatının Şartları

19. Önemli olumsuz çevresel etki yaratma potansiyeli olan yatırım projeleri ÇŞB'nin Çevresel Etki Değerlendirmesi Mevzuatına göre ÇED Raporlarının ve Proje Bilgi Dosyasının (PBD) hazırlanmasına tabidir.

20. Proje Bilgi Dosyaları, ÇED Mevzuatı **Ek II**'de listelenen ve Türkiye'nin 81 ilinde bulunan İl Çevre Müdürlüklerine sunulan projeler için geçerlidir. İl Çevre Müdürlükleri tarafından "ÇED Gerekli" ya da "ÇED Gerekli Değil" kararı verilir. Eğer nihai karar "ÇED Gerekli" ise, aşağıdaki paragrafta belirtilen tam ÇED prosedürü uygulanır.

21. Tam ÇED'ler, ÇED Mevzuatı **Ek I**'de listelenen ve ÇŞB'ye sunulan projeler için geçerlidir. Aşağıda tanımlanan kapsam belirleme ve değerlendirme aşamalarından sonra ÇŞB tarafından "ÇED Pozitif" ya da "ÇED Negatif" kararı verilir.

22. ÇED süreci proje ve etki alanının karakteristiklerini ve potansiyel çevresel etkilerini ve ÇŞB hafifletme önlemlerini özetleyen kısa bir rapor (ÇED Başvuru Dosyası) sunulmasıyla başlar. Sonra, ÇŞB'nin ÇED Genel Müdürlüğü, İzin ve Denetim, proje sahibinin ve ÇED raporunu hazırlayacak olan danışmanın da dahil olduğu ilgili resmi ve gayri resmi kurumlardan bir **Kapsam Belirleme ve Değerlendirme Komitesi** (Kapsam Belirleme ve Değerlendirme Komitesine katılan kuruluşlar aynıdır) oluşturur. Bu komitenin oluşturulmasıyla kapsam belirleme aşaması başlar. ÇED Uygulama Dosyası ÇŞB'ye sunulduktan sonra, ilgili tamamlayıcı yetkililerden oluşan Kapsam Belirleme ve Değerlendirme Komitesi oluşturulur ve Kamu Katılım Toplantısı ve Kapsam Belirleme Toplantısı tarihi belirlenir. **Kamu Katılım Toplantısı** gerekli düzenlemelerle yürütülür ve bundan sonra **Kapsam Belirleme Toplantısı** düzenlenip "**Özel Format**" verilir. Özel Format verilirken kamu katılım toplantısı sırasında ortaya çıkan tüm konular dahil edilir. ÇED raporu bu formata göre hazırlanır ve Taslak Nihai ÇED ÇŞB'ye sunulur. Sonra Taslak Nihai Rapor, İnceleme ve Değerlendirme Komitesinin yorumlarına dayanarak sonuçlandırılır. Nihai ÇED Raporu ilgili İl Çevre Müdürlüğünde 10 iş günü süreyle halka açılır. Rapor üzerinde önemli bir yorum alınmazsa, ÇŞB tarafından "ÇED Pozitif" kararı verilir. Nihai ÇED Raporu ÇŞB'nin resmi internet sayfasında da duyurulur.

DB Çevresel Tarama Prosedürleri (OP 4.01'den)

23. Banka, gereken çevresel değerlendirmenin uygun kapsamını ve tipini belirlemek için DB finansmanı için teklif edilen her projenin çevresel taramasını üstlenir. Banka teklif edilen projeyi tipine, yerine, hassasiyetine ve ölçeğine ve potansiyel çevresel etkilerinin mahiyetine ve büyüklüğüne göre aşağıdaki kategorilerden birine sınıflandırır.

(a) **Kategori A:** Teklif edilen projenin hassas, çeşitli ya da örneği görülmemiş olumsuz çevresel etkileri olması muhtemelse o proje Kategori A olarak sınıflandırılır. Bu etkiler fiziksel çalışmaların yapılacağı bölgelerden ya da tesislerden daha geniş bir alanı etkiliyor olabilir. Kategori A projesi için çevresel değerlendirme projenin potansiyel negatif ve pozitif çevresel etkilerini inceler, bunları uygulanabilir alternatifleriyle ("projesiz" durum dahil) karşılaştırır ve olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek, hafifletmek ya da telafi etmek ve çevresel performansı iyileştirmek için gereken

önlemleri önerir. Kategori A projesi için rapor (genellikle tam ÇED) hazırlanmasından kredi alan sorumludur.

(b) **Kategori B:** Teklif edilen projenin insan popülasyonu ya da çevresel olarak önemli alanlar – sulak araziler, ormanlar, otlaklar ve diğer doğal yaşam alanları dahil – üzerindeki potansiyel olumsuz çevresel etkileri Kategori A projelerin potansiyel olumsuz çevresel etkilerinden daha azsa o proje Kategori B olarak sınıflandırılır. Bu etkiler bölgeye özeldir; geri döndürülemeyenler varsa da azdır ve çoğu zaman hafifletici önlemler Kategori A projeler için olduğundan daha kolay tasarlanabilir. Kategori B proje için çevresel değerlendirmenin kapsamı projeden projeye değişebilir; ama Kategori A değerlendirmesinden daha dardır. Kategori A gibi o da projenin potansiyel negatif ve pozitif çevresel etkilerini inceler ve olumsuz etkileri önlemek, en aza indirmek, hafifletmek ya da telafi etmek ve çevresel performansı iyileştirmek için gereken önlemleri genellikle ÇED, ön-ÇED, kontrol listesi vs. dahilinde önerir. Bazı Kategori B projeleri için Çevre Yönetim Planı ya da başka bir araç (örn. çevresel denetim) yeterli olabilir.

(c) **Kategori C:** Teklif edilen projenin minimal ya da hiç olumsuz çevresel etkileri olması beklenmiyorsa o proje Kategori C olarak sınıflandırılır. Kategori C projesi için tarama dışında çevresel değerlendirme faaliyeti gerekmez.

24. Şuna dikkat edilmelidir ki; yeni binaların tesisatı ve mevcut binaların uzantıları Türk ÇED sistemine göre genellikle “Eksiz-ÇED Kapsam Dışı” projeler olarak işlem görürler; ancak bunlar DB tarafından Kategori B olarak sınıflandırılabilir. Böyle durumlarda yukarıda belirtildiği gibi, Türk yasalarına göre çevresel dokümantasyon gerekmez; ama OP 4.01 gerekliliklerini karşılamak için basit bir ÇYP hazırlanmalıdır.

25. Sadece makine/ekipman değişim işlerini kapsayan yenileme işleri de - ortaya çıkan atıklar, salınan emisyonlar, tahliye edilen atık sular vs. bu yenileme prosesinin sonucu olarak önemli ölçüde değişmiyorsa - Türk ÇED sistemi altında “Eksiz-ÇED Kapsam Dışı” projeler olarak işlem görürler ve DB koruma politikaları gereği Kategori C olarak sınıflandırılabilirler.

26. Yine, KFK’leri ilgilendiren mevcut tesisler için de çevresel durum tespiti çalışmaları yapılması önemlidir. KOBİ/Bİ’lerin türüne (üretim, proses vs. türü) ve ölçeğine göre farklı çevresel izinlerin mevcut olup olmadığı KFK tarafından kontrol edilmelidir. Eğer sanayi tipi ‘Sanayiden Kaynaklanan Hava Kirliliğinin Kontrolü Mevzuatı’ kapsamına giren hava emisyonlarına sahipse, o zaman geçerli bir hava emisyon izni olmalıdır; eğer sanayi bir tür atık su (yerel ve/veya endüstriyel) üretiyorsa o zaman Su Kirliliği Kontrol Mevzuatına tabidir ve geçerli bir su tahliye (ya da kanalizasyon bağlantı) izni olmalıdır; eğer sanayide tehlikeli atık depolaması söz konusuysa o zaman atık depolama vs. ile ilgili izinler yürürlükte olmalıdır.⁴ KFK aynı zamanda başvuru sahibinin durumunu ‘Çevre yasasına Uygun İzinler ve Lisanslar’a göre kontrol etmeli, başvurunun bu mevzuata tabi olup olmadığını kontrol etmeli ve eğer tabiyse entegre çevre elektronik izninin alındığı tarihi sormalı/ belgelemelidir.

---

⁴ Bunlar, Çevre Kanunu altında farklı mevzuatlarla tanımlanan çevre izin örneklerinden sadece bazılarıdır. Başvuru sahibi tarafından sağlanan hizmetlerin türünün ve ölçeğinin incelenmesi ve ilgili tüm çevre izinlerinin kontrol edilmesi önemlidir.

27. Aşağıdaki nehir havzalarında besleme/tahliye işlemlerini kapsayan alt-projeler finansman için uygun olacaktır: Susurluk, Kuzey Ege, Gediz, Küçük Menderes, Büyük Menderes, Batı Akdeniz, Antalya, Sakarya, Batı Karadeniz, Yeşilirmak, Kızılırmak, Konya Kapalı, Doğu Akdeniz, Seyhan, Ceyhan, Doğu Karadeniz, Burdur, Afyon, Orta Anadolu ve Van.

C. Kamuya Danışma ve Kamuyu Aydınlatma

28. Kategori A projeleri finansman için uygun olmayacağından, DB Kategori A projelerinin kamuya danışma ve kamuyu aydınlatma politikaları işbu dokümanda tartışılmayacaktır.

29. Eğer proje Kategori B ise ve Türk ÇED mevzuatına göre Ek I olarak işlem görüyorsa, ÇED raporu hazırlandığı sırada, ÇED sürecinin ilk aşamalarında kamuya danışma müzakere toplantısı düzenlenmiş demektir. Türk ÇED mevzuatına göre Kamu Katılım Toplantısı ÇŞB'nin internet sayfasında, yerel ve ulusal gazetelerde, broşürlerle, duyurularla ve kamuyu bilgilendirmeleriyle (toplantı tarihinden en az 10 gün önce) ilan edilir. Kamu müzakere toplantısı sırasında danışman tarafından halka kısa ve anlaşılır bir sunum yapılır ve ÇED hazırlık sürecine dahil etmek üzere katılımcıların görüşleri alınır. Ayrıca, ÇED kararı verilmeden önce, ÇED raporunun taslak nihai versiyonu halka açıklanır. "ÇED Pozitif" ya da "ÇED Negatif" kararı verilmeden ve nihai rapor sonuçlandırılmadan önce halktan alınan tüm yorumlar dikkate alınır. Bu kamuyu bilgilendirme ve kamuya danışma yöntemi DB'nin Kategori B projeleri gerekliliklerini karşılamak için yeterli görülmektedir. Dolayısıyla, bu durumda Türk kanunlarına göre gereken müzakere ve tebliğ faaliyetleri dışında ilave bir işleme gerek yoktur.

30. Eğer proje Kategori B ise ve Türk ÇED mevzuatına göre Ek II olarak işlem görüyorsa ve eğer PBD hazırlanmışsa, o zaman Türk kanunlarına göre kamuya danışma toplantısı gerekmez ve DB politikalarına uygunluk için kamuya danışma toplantısı düzenlemek gerekir. Ayrıca, alt-proje uygulamaya alınca gerçekleşecek etkileri ve hafifletici faaliyetleri özetleyen bir dokümanın (bu doküman taslak ÇED ya da aynı bilgileri veren bilgilendirici bir doküman olabilir) önceden (kamuya danışma toplantısından yaklaşık 3-4 hafta önce) halka açıklanması (internet sayfasında ve basılı kopya olarak, yerel dilde) gerekir. Bu bilginin ilgilendiği düşünülen tüm taraflara etkin bir şekilde yayılması için bu çevre dokümantasyonunun tebliğiyle ilgili gerekli duyurular, tüm uygun kitle iletişim araçlarıyla yapılmalıdır.

31. Eğer proje Kategori B ise ve Türk ÇED mevzuatına göre "Eksiz-ÇED Kapsam Dışı" olarak işlem görüyorsa, o zaman yine OP 4.01'ye uygunluk için hazırlanması gereken taslak ÇYP(Çevre Yönetim Planı) üzerinde halkın katılımı toplantısı düzenlemek gerekecektir. KFK, alt teklifin sahibiyle birlikte, yerel koşullara dayanarak bu halkın katılımı toplantısının şekline karar verecektir. Bazı durumlarda bu kamuya açık bir toplantı olurken bazı durumlarda proje ve taslak ÇYP ile ilgili bilgileri açıklayıp halktan gelecek yorumları istemek şeklinde bir prosedür daha uygun ve etkili olabilir.

32. İlave olarak, KFK ilgili çevre dokümantasyonunu (ÇED, vs.) DB'ye iletilmek üzere TSKB'ye resmi olarak ilettiğinde, DB raporu InfoShop'u yoluyla erişime açar. Ön değerlendirme sürecinden sonra, TSKB ilgili durum tespiti ve çevre ve sosyal dokümantasyonunu sık ilerleme raporları aracılığıyla DB ile paylaşır.

33. Kategori C için belirli danışma/aydınlatma şartları yoktur.

D. Çevresel Değerlendirme Süreci (KFK'lar, TSKB ve DB)

34. Tüm alt faydalanıcılar Türk çevre makamlarından (ÇŞB ya da ilgili ÇŞB İl Müdürlüğü) gerekli çevre uygunluk belgelerini aldıktan sonra finansman için KFK'ye başvuracaktır. Alt-projelerin DB taramasını yapmak KFK'nin sorumluluğudur. KFK'ler alt-projenin çevresel kategorisine TSKB ile mutabık kalarak karar vereceklerdir. DB'nin yediemin yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için her KFK'nin ilk alt-proje başvurusu ön incelemesi ve ÇSYÇ ile uyumundan emin olmak için TSKB'ye yollanır. TSKB'nin değerlendirmesinden sonra başvuru Dünya Bankası'nın onayına sunulur. Buna ek olarak eğer ilk başvurular Kategori B projeleri değil ise ilk Kategori B alt-projelerinde de aynı prosedür takip edilir. Bu "pilot" sürecin ardından, eğer TSKB ve DB mutabık kalırlarsa, DB tarama ve çevresel değerlendirme sürecini "uygulama sonrası" esasına göre anlık denetime çevirecektir. TSKB 'ön değerlendirme' prosedürlerine ilgili KFK ile birlikte alt finansman anlaşmalarıyla ayrı ayrı karar verebilir. TSKB'nin müşterilerine doğrudan finansman sağlayabildiği Bileşen 2'de, Kategori B alt-projeleri olması halinde, ilk iki alt-proje değerlendirilmek ve onay almak için Dünya Bankasına sunulacaktır. ÇSYÇ'nin TSKB tarafından başarılı biçimde uygulanmakta olduğu düşünülürse; sonraki Kategori B alt-projeleri TSKB'nin kendisi tarafından değerlendirilecek ve onaylanacaktır. Dünya Bankası Kategori B alt-projeleri için uygulama-sonrası gözden geçirme çalışmalarını yürütecektir.

35. Taramadan sonra, DB sınıflandırmasına göre, DB koruma politikalarına (esas olarak OP 4.01) göre eksiklikler/uygunsuzluklar olup olmadığını belirlemek için KFK çevre dokümantasyonunun kalitesini incelemelidir. Eğer eksiklikler varsa, KFK alt faydalanıcıdan ilave işlemler (dokümantasyon, halkın katılımı toplantısı vs.) istemelidir. Yani, ÇED varsa, KFK tüm etkilerin ve ilgili hafifletme önlemlerinin denetim gereklilikleriyle birlikte dokümanda açıkça ifade edilip edilmesini kontrol etmelidir. Eğer ÇED ya da PBD açık bir ÇYP'yi kapsamıyorsa, KFK alt faydalanıcıdan ilave dokümantasyon istemelidir.

36. Mevcut bir tesis için yenileme, ekipman/makine alımı gerektiren başvurular ve Kategori C olarak sınıflandırılan projeler için KFK ilgili tüm çevre izinlerini/lisanslarını/bilgilerini alt faydalanıcıdan toplayacak ve ön değerlendirme süreci kapsamında, KFK bunları diğer başvuru evraklarıyla birlikte TSKB'ye teslim edecektir.

37. İzleme konularıyla ilgili olarak, onayların verilmesi sırasında belirtilen tüm koşulların yerine getirildiğinden emin olmak için, KFK'ler alt-projenin uygulamaya alınmasını denetleyecektir. TSKB, tüm KFK'lerin bu sürece uyumunu gözetecektir.

38. Çevresel değerlendirmeleri ve inceleme prosedürleri DB denetim heyetlerinin plansız (ad hoc) uygulama sonrası (ex-post) incelemesine tabi olacaktır. DB tüm alt-projeleri inceleme ve sonradan değerlendirme yetkisine sahip olacaktır. Değerlendirmelere göre; taramalar sürekli ve doğru olarak gerçekleştirilmiş, yapılan işin kalitesi yeterli, onay verilmesi ile ilgili tavsiyeler izlenmiş, tüm dokümantasyon uygun şekilde dosyalanmış ve kaydedilmiş ve Türk yetkililerinin ön onay ve son değerlendirme koşulları karşılanmış olacaktır. Uygulamaya sırasında, DB heyetleri tüm tarama sürecini ve seçilen alt faydalanıcı/alt-projeler için çevre önerilerinin uygulanmasını denetlemiş olacaktır. DB denetim ekibi aynı zamanda çevre dokümantasyonunu özellikle inceleyecektir. Dolayısıyla tüm bu dokümanlar KFK'lerde saklanmalı ve talep üzerine TSKB'ye ve/veya DB'ye iletilmelidir.

39. Finansman programının aksamalara maruz kalmadığından emin olmak için KFK'lerin çevresel değerlendirme prosedürlerini uygun şekilde yerine getirecek yetkinliklere sahip olması çok önemlidir. Bu nedenle, KFK'lere eğitim sağlamak ve uygulamaya alma sırasında onları denetleyebilmek için ilgili TSKB ekibinden DB politikaları hakkındaki tecrübelerini KFK'lerle paylaşmaları bekleneneğinden, TSKB'nin çevresel değerlendirme prosedürleriyle ilgili yetkin bir proje ekibi oluşturması önemlidir. Dolayısıyla, Proje Uygulama Birimi (PUB) olarak TSKB'ye verilecek destekle birlikte, önceki deneyimle ilgili olmaksızın KFK'lerin DB'nin işleyiş politikaları ve çevre ve sosyal etkilere ilişkin ulusal mevzuatlar konusundaki bilgilerini değerlendirmek için KFK'lere kurumsal kapasite değerlendirmesi yapılması önerilmektedir. Eğer bu kapasite değerlendirmesi sonucunda KFK'lerin koruma politikalarına konularıyla ilgili yetkinlikleri düşük çıkarsa, TSKB'den eğitim vermesi beklenir. Bu eğitim TSKB'nin geliştirdiği bazı risk değerlendirme araçlarının kullanımını kapsayabilir.

40. KFK'lerle ilgili tespit edilen eksiklikler irdelenecek ve içerikleri DB tarafından hazırlanacak eğitim oturumlarıyla giderilecektir. İlk eğitim oturumu DB ve TSKB'nin PUB'si tarafından birlikte yapılandırılacak, ortak eğitim verilecektir. Eğitim programı KFK'lerden alınan geri bildirimle göre daha sonraki aşamalarda optimize edilecek, gereğine göre TSKB ya da DB koruma politikaları uzmanı tarafından verilecektir. Kapasite değerlendirme araçları, değerlendirme sonuçları ve KFK'ler için belirlenen geliştirme önlemleri de periyodik olarak Banka'yla paylaşılacak ve bu faaliyetler ilgili KFK'nin potansiyel koruma etkilerine sahip alt-projeler için DB'nin fonlarını kullandırmaya başlamasından önce gerçekleştirilecektir.

Ek 1a: Çevresel İzleme ve Detaylı İnceleme Formları (Alt-Faydalanıcı)

MEVCUT İŞLETME İÇİN ÇEVRESEL DURUM TESPİT FORMU					
(Alt Kredi Kullanıcısı Tarafından Doldurulacaktır.)					
Alt Kredi Kullanıcısı Firma					
Alt Proje Başlığı					
Yer	Organize Sanayi Bölgesi				
	Endüstriyel Alan				
	Diğer (lütfen açıklayın):				
Finansmanın amacı nedir?	(Yatırım Finansmanı ya da İşletme Sermayesi İhtiyacı)				
	Lütfen kısaca açıklayınız (makine değişimi, izolasyon işleri vb.)				
	Diğer (lütfen açıklayın):				
Finansman desteği yeni bir iş alanı veya üretim tipini destekleyecek mi (devam eden faaliyetlerinden farklı olarak)?	Hayır	Evet	Eğer EVET ise, lütfen kısa bir açıklama giriniz:		
Geçerli Çevre Ruhsatları	ÇED Olumlu ya da ÇED Gerekli Değil	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	
	Emisyon İzni	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Atıksu Deşarj İzni	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Atıksu Bağlantısı	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Derin Deniz Deşarjı	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Tehlikeli Atık Depolama (geçici)	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Tehlikeli Atık Nakliyesi	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Maden İşletmeleri İçin Reklamasyon Planı	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
	Çevre E-İzni	Evet	HAYIR	GEREKLİ DEĞİL	SÜRESİ DOLMUŞ
		Diğer (lütfen açıklayın):			
Bekleyen herhangi bir çevre cezası veya devam eden mahkeme davası/soruşturması var mı?	Evet	HAYIR	Eğer EVET ise, lütfen açıklayın:		
TARİH:					
ALT KREDİ KULLANICISI					
ALT KREDİ KULLANICISI FİRMANIN SORUMLU KİŞİLERİ					

Ek 1b: Çevresel İzleme ve Detaylı İnceleme Formları (Alt-Proje)

Aracı kuruluş (KFK) tarafından doldurulacaktır.			
KFK:			
Şube:			
Alt Proje Başlığı:			
Kısa Proje Açıklaması:	Alt projenin kısa tanımı (alt projenin doğası, alt proje maliyeti, fiziksel boyutu [yıllık üretimi vb.], herhangi bir demirbaş transferi, devam eden projeler, büyüme planları [yeni yatırımın doğası, üretim kapasitesinin veya tipinin değişimi] ya da yeni inşaat, üretime olan tahmini etki)		
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı – Türk Mevzuatı Uyarınca Değerlendirme Kategorisi	EK-I EK-II EK'te Yer Almayan		
ÇED Yönetmeliğine Göre Alınması Gerekli Belgeler	ÇED OLUMLU ÇED GEREKLİ DEĞİL RESMİ İZNE GEREK YOK		
Dünya Bankası Koruma Önlemleri Politikalarına Göre Sınıflandırma Kategorisi	Aşağıdakilerden biri seçilirse proje uygun değildir.		KATEGORİ B
	Kategori A		
	Kılavuzun EK-B'sinde yer alan		
	Baraj Güvenliğine İlişkin DB Politikasını Tetikliyor		
	Ulusalarası Su Yollarına İlişkin DB Politikasını Tetikliyor		
	Gönülsüz Yeniden Yerleşime İlişkin DB Politikasını Tetikliyor		
Çevresel Değerlendirmeye İlişkin Sonraki Adımlar (alt proje uygun ise)	ÇYP VAR ☐		ÇYP YOK ☐
	ÇYP Tatmin Edici ☐		ÇYP Gerekli ☐
	ÇYP Tatmin Edici Değil ve Gözden Geçirilmesi Gerekli ☐		Çevresel Kontrol Listesi Gerekli ☐
Halkın Katılımına İlişkin Sonraki Adımlar (alt proje uygun ise)	Halkın Katılımı Aktiviteleri ve Dokümantasyonu Tatmin Edici	Halkın Katılımı Aktiviteleri ve Dokümantasyonu Tatmin Edici DEĞİL	Halkın katılımı aktiviteleri gerekli değil (Sadece Kategori C projeleri için)
	☐	☐ <small>Halka danışma toplantısı/çevresel dokümantasyonun yayınlaması yoluyla halkın uyanması gereklidir.</small>	☐
ÇYP ve Halkın Katılımı Aktivitelerini Geliştirici Ek Yorumlar			
TARİH:			
KATILIMCI FİNANSAL KURULUŞTA (KFK) ÇEVRESEL DEĞERLENDİRMEYİ YAPAN GÖREVLİ:			
NİHAİ KREDİ KULLANICISINDA YETKİLİ KİŞİ:			

Ek 2: Finansmana uygun olmayan Kategori IV Alt-faydalanıcılar/alt-projeler

1. CITES sözleşmesi ile yasaklanmış olan vahşi yaşam ve ürünlerine ilişkin ticari işlemler;
2. Genetik olarak değiştirilmiş organizmaların doğal yaşama salıverilmesi;
3. Yasaklanmış böcek ve bitki öldürücü ilaçların imalatı, dağıtımı ve satışı;
4. Deniz ortamında gırgır ağıyla avlanma;
5. Radyoaktif ürünler;
6. Tehlikeli atık depolama, işleme ve yok edilmesi;
7. Montreal Protokolü kapsamında düzenlenmiş CFC'ler, halonlar ve diğer maddeleri içeren ekipman ve cihazların imalatı;
8. Ağırlık olarak yüzde 0.005'in üzerinde Poliklorobifenil (PCB'ler) içeren elektrikli cihazların imalatı;
9. Asbest içeren ürünlerin imalatı;
10. Nükleer reaktörler ve parçaları;
11. İşlenmiş veya işlenmemiş tütün ve
12. Tütün işleme makineleri.

Ek 3: Satın Alınan Arazi İzleme Formu

SATIN ALINAN ARAZİ İZLEME FORMU

Alt-faydalanıcı:	
Alt-projenin adı:	
Konu arazinin yeri:	
İli:	
İlçesi:	
Mahallesi:	
Mülkiyet Durumu:	Kamu, Özel, Her İkisi
Arazi Türü:	Arazi Türü
Konu Arazi Hakkındaki Bilgiler	
Toplam Alan [m ²]:	
Alt-Proje için Gerekli Alan [m ²]:	
Parsel Sayısı:	
Hissedar Sayısı:	
Satın Alınan Arazinin Durumu:	-
Arazi satın alınmış durumda mı?	Evet, Hayır
EVET ise;	
Satın Alma Tarihi:	
Satın Alma Yöntemi:	
Ödenen Tutar / Bedel (TL):	
Devam Eden Davası Var Mı?	Evet, Hayır
Fiziksel Taşınma Var Mı?	Evet, Hayır
Geçi Kaynağı Kaybı Var Mı?	Evet, Hayır
HAYIR ise;	
Olası Satın Alma Tarihi:	
Satın Alma Yöntemi:	
Fiziksel Taşınma Bekleniyor Mu?	Evet, Hayır
Arazi Kullanımı	
Arazinin mevcut durumda kullanım amacı nedir?	Sanayi, tarım, bina vb.
Araziyi kullanan var mı? (resmi/gayri resmi)	
Kullanılıyorsa, amacını belirtin (tarım, konut, işletme vb.)	
Arazi üzerindeki yapıları/varlıkları belirtiniz: (sayısı/türü)	
Ekler	Tapu Senedi
	Ruhsatlar/Devir Belgeleri
	Kira Sözleşmeleri
	Satın Alma Sözleşmeleri
	Mahkeme Kararları
	Arazi Fotoğrafları ve Tarihleri